

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

z dnia 6 listopada 1982 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze zwierząt gospodarskich.

Na podstawie art. 208 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141, z 1975 r. Nr 16, poz. 91, z 1981 r. Nr 6, poz. 23 i z 1982 r. Nr 31, poz. 214) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Rozporządzenie określa wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze bydła, koni, trzody chlewnej, owiec i zwierząt futerkowych, zwanych dalej „zwierzętami”.

2. Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy przy uniesieniu zwierząt regulują odrębne przepisy.

§ 2. 1. Obsługę ogierów, buhajów, knurów, tryków, zwierząt chorych na choroby zakaźne oraz ręczne usuwanie ubitego nawozu zwierząt należy powierzać wyłącznie pełnoletnim mężczyznom.

2. W razie ugryzienia przez zwierzę należy niezwłocznie zgłosić się do lekarza.

§ 3. 1. Budynki, pomieszczenia i urządzenia do obsługi zwierząt, zwane dalej „pomieszczeniami”, należy tak projektować, wykonywać i konserwować, aby zapewniały bezpieczne i higieniczne warunki pracy.

2. W szczególności w pomieszczeniach tych:

- 1) otwory drzwiowe powinny być bez progów,
- 2) otwory do zrzucania pasz powinny być zabezpieczone poręczami o wysokości 1,1 m i krawężnikami o wysokości 0,15 m, a otwory do przyjmowania pasz na poddasze użytkowe — dodatkowymi bocznymi uchwytnymi,
- 3) uszkodzenia stropów, podłóg i przegród oraz zbędne wystające przedmioty powinny być bezzwłocznie usuwane,
- 4) wzdłuż poddaszy użytkowych powinny być wydzielone przejścia o szerokości co najmniej 1,2 m,
- 5) wrota powinny być zabezpieczone przed opadnięciem,
- 6) powinny być urządzone szatnie, umywalnie z bieżącą wodą, środkami do mycia oraz splukiwanymi sanitaariatami.

3. Wstęp do pomieszczeń powinien odbywać się przez matę nasączoną środkiem odkażającym.

§ 4. 1. W pomieszczeniach powinno być oświetlenie elektryczne; w szczególnych wypadkach mogą być używane inne źródła światła pod warunkiem należytego zabezpieczenia oraz wentylacje zapewniające nieprzekraczanie dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń powietrza.

2. Pojazdami można wjeżdżać tylko do pomieszczeń zapewniających swobodny przejazd.

3. Przy wjeżdżaniu do pomieszczeń i wyjeżdżaniu z nich pracownicy nie mogą przebywać na wierzchu załadowanych pojazdów.

4. Zabrania się palenia tytoniu wewnątrz pomieszczeń oraz w ich pobliżu; palenie dozwolone jest tylko w wyznaczonych miejscach.

§ 5. Osobom nie zatrudnionym przy obsłudze zwierząt zabrania się wstępu do pomieszczeń.

§ 6. Pomieszczenia powinny być wyposażone w apteczki pierwszej pomocy.

§ 7. 1. Przy stosowaniu chemicznych środków odkażających należy przestrzegać zaleceń lekarza weterynarii lub instrukcji.

2. W pomieszczeniach należy co najmniej dwa razy w roku przeprowadzać odszczurczanie, czyszczenie, odkażanie i bielienie.

§ 8. 1. Obsługę zwierząt, a zwłaszcza samców, powinni wykonywać ci sami pracownicy.

2. Przy obsłudze zwierząt należy przestrzegać następujących zasad:

- 1) zwierząt nie należy drażnić, straszyć lub znęcać się nad nimi,
- 2) w miarę możliwości czyszczenie zwierząt powinno odbywać się na otwartej przestrzeni,
- 3) stanowiska samców oraz zwierząt złośliwych lub niebezpiecznych należy zaopatrzyć w napisy ostrzegawcze,
- 4) na czas wykonywania bolesnych zabiegów na stojących koniach i bydło należy stosować urządzenia unieruchamiające (poskromy),
- 5) unieruchamianie, przewracanie i podnoszenie zwierząt powinno być wykonywane w sposób wskazany przez pracowników służby weterynaryjnej,
- 6) stosowanie leków powinno się odbywać w sposób ściśle określony przez lekarza weterynarii.

§ 9. Zabrania się pracownikom zatrudnionym przy obsłudze zwierząt:

- 1) picia z naczyń używanych do pojenia lub dojenia zwierząt,
- 2) spożywania posiłków i palenia tytoniu przed umyciem rąk.

Rozdział 2

Obsługa bydła.

§ 10. 1. Ostre rogi bydła należy przycinać, a krawędzie spłowywać na okrągło.

2. Racice bydła należy okresowo ścinać (korekja).

§ 11. 1. Buhajom (rozplodnikom) w stacjach hodowli i unasienniania zwierząt oraz w punktach kopulacyjnych, buhajkom powyżej 9 miesięcy oraz bykom (opasom) powyżej 2 lat należy zakładać kółka nosowe ze stali nierdzewnej lub niklowanej.

2. Stanowisko dla buhaja w oborze powinno znajdować się w pobliżu głównego wejścia do pomieszczenia.

3. Buhaj na stanowisku wiązany powinien być uwiązany za pomocą dwóch łańcuchów przymocowanych do skórzanej obroży na szyi.

4. Buhajowi należy zakładać kantar w ten sposób, aby możliwe było podwiązanie kółka nosowego do nachrapnika kantara.

5. Buhaje powinny być prowadzone na drążku metalowym o długości 1,4 do 1,6 m, połączonym uchwytem zatraskowym z kółkiem nosowym. Buhaje niebezpieczne dla otoczenia lub złośliwe powinny być prowadzone z jednej strony na drążku, z drugiej — na linie, umocowanych do kółka nosowego.

6. Przy uwiązaniu lub odwiązaniu buhaja zwierzę powinno być trzymane na drążku, o którym mowa w ust. 5.

7. Na pastwisku buhaj powinien być uwiązany z dala od bydła, łańcuchem do pała wbitego w ziemię w sposób uniemożliwiający jego wyrwanie — z zastosowaniem linki ubezpieczającej, łączącej kółko nosowe z ogniwem łańcucha.

8. Buhaja szczególnie niebezpiecznego lub złośliwego należy skierować do uboju.

9. Pracownik stale pracujący przy bezpośredniej obsłudze buhaja nie powinien wykonywać na nim bolesnych zabiegów, pomagać przy ich wykonywaniu, jak również nosić odzieży w jaskrawych kolorach.

10. W pobliżu buhajów nie należy dokonywać uboju zwierząt.

§ 12. Przy obsłudze byków stosuje się odpowiednio przepisy § 11.

§ 13. 1. Na czas udoju ręcznego ogony krów należy podwiązywać do tylnej nogi powyżej stawu skokowego, a krowom kopiącym — pętać tylne nogi.

2. Krowy boddzące należy oznaczać czerwonymi wstążkami umocowanymi do rogów, a krowy kopiące — wstążkami wplecionymi w ogony.

§ 14. 1. Byki (opasy) do 2 lat oraz buhajki do 9 miesięcy należy prowadzić na linkach umocowanych do kantarów.

2. Bydło należy wpędzać do pomieszczeń przez korytarz przepędowy wykonany z rur metalowych lub mocnego drewna, wyposażony w dwa poprzeczne zamknięcia (furtki lub zasuwki) na wysokości 0,7 do 1,0 m, odległe od siebie od 2,5 do 3,0 m.

§ 15. 1. Stanowiska przeznaczone do krycia krów powinny być wykonane z metalowych rur lub z mocnego drewna.

2. Jeżeli krycie krów odbywa się w stadzie, to teren pastwiska powinien być ogrodzony w sposób uniemożliwiający wydostanie się buhaja na zewnątrz. Pracownikom obsługi zabrania się wchodzenia na teren pastwiska.

3. Oddzielenie buhaja od stada może nastąpić tylko podczas wpędzania bydła do pomieszczeń; buhaja zatrzymuje się za pomocą furtki lub zasuwki i po założeniu uchwytu drążka na kółko nosowe odprowadza na stanowisko.

Rozdział 3

Obsługa koni.

§ 16. 1. Koń w stajni powinien być uwiązany na rzemieniu albo linie przewleczonych przez pierścień umocowany przy żłobie i obciążonych drewnianym ciężarkiem.

2. Do konia należy zbliżać się z boku, uprzedzając go głosem.

3. Nie należy wykonywać żadnych prac nad koniem; zwłaszcza nad jego głową; przed wykonywaniem takich prac zwierzę powinno być wyprowadzone ze stanowiska.

§ 17. Koń niebezpieczny lub złośliwy powinien być oznaczony czerwoną wstążką; kopiący — wplecioną w ogon, gryzący — wplecioną w grzywę i na czas obsługi krótko uwiązany.

§ 18. 1. Ogiery służące do rozplodu mogą być wprowadzane do pomieszczeń i wyprowadzane tylko przez pracowników obsługi.

2. Ogiery niebezpieczne lub złośliwe powinny być prowadzone do krycia klaczy na długich linkach przez dwóch pracowników.

§ 19. 1. Stanowisko podkuwania koni powinno być pokryte dachem i tak umiejscowione, aby zwierzę nie widziało paleniska, a pracownicy mieli zapewnioną swobodę ruchów.

2. Na stanowisku podkuwania może być tylko jeden koń.

§ 20. Podkuwanie konia niebezpiecznego lub złośliwego albo dokonywane pierwszy raz powinno się odbywać na stoisku wykonanym z metalowych rur lub mocnego drewna, a ponadto należy:

- 1) zwierzę krótko uwiązać,
- 2) zamknąć stoisko poprzecznie włożonym drążkiem (przetyczką),
- 3) unieść tylną nogę linką przez drążek, a w razie potrzeby:
- 4) zastosować drugą przetyczkę jako podpórkę pod kopyto,
- 5) dźwigać tułów na pasach,
- 6) zastosować urządzenie uciskające górną wargę (dutek).

§ 21. Objeżdżania (ujężdżania i oprzęgania) młodych koni powinno dokonywać dwóch pracowników obsługi.

Rozdział 4

Obsługa trzody chlewnej i owiec.

§ 22. Knura, karmiąca lochę i tryka należy umieszczać w osobnym kojcu.

§ 23. 1. Przed wejściem do kojca trzodę chlewną należy — stojąc za otwartą furtką — przepędzić na wybieg lub do drugiego kojca; pojedyncze sztuki trzody chlewnej należy chwycić po wyodrębnieniu i przeprowadzić luzem lub na linie uwiązanej do tylnej nogi.

2. W czasie zadawania paszy lub innych prac przy korycie trzoda chlewna nie powinna mieć dostępu do koryta.

§ 24. Zabiegi na knurach i lochach należy wykonywać po unieruchomieniu zwierzęcia za pomocą linki zakładanej na nogi, kleszczy uciskających górną szczękę lub linki opasującej ryj.

§ 25. 1. Przy obsłudze owiec należy zachowywać się szczególnie spokojnie.

2. Przy stryżeniu owiec aparatem elektrycznym należy:

- 1) unieruchomić zwierzę,
- 2) dokonywać czynności w miejscu czystym, suchym i z dala od materiałów łatwo palnych oraz po sprawdzeniu technicznej sprawności aparatu wyposażonego w zabezpieczenie przed porażeniem prądem i zdezynfekowanego bezpośrednio przed użyciem,
- 3) używać izolującego obuwia lub podestu,
- 4) na czas przerwy w stryżeniu wyłączyć aparat i zawiesić na przedmiocie nie przewodzącym prądu, a po pracy odłączyć od źródła prądu i po oczyszczeniu oraz zdezynfekowaniu przechowywać w suchym miejscu pod zamknięciem.

3. Obsługę owiec należy rozpoczynać od przewietrzenia owczarni.

Rozdział 5

Obsługa zwierząt futerkowych.

§ 26. Farmy zwierząt futerkowych powinny być ogrodzone.

§ 27. Klatki (domki) dla zwierząt należy zaopatrzyć w zamknięcie nie pozwalające na wydostanie się zwierząt.

§ 28. Obsługa zwierząt futerkowych powinna odbywać się z zachowaniem szczególnej ostrożności.

§ 29. Obsługa zwierząt powinna się odbywać z użyciem rękawic wzmocnionych skórą, szczypiec, kłatek lub innego sprzętu pomocniczego przeznaczonego do wykonywania określonych czynności, w tym również uboju zwierząt.

§ 30. W klatce można trzymać nie więcej niż pięć łisów.

Rozdział 6

Obsługa zwierząt chorych na choroby zakaźne.

§ 31. 1. Zwierzęta chore na choroby zakaźne powinny być odizolowane i obsługiwane przez pracowników przeszkolonych w zakresie postępowania z takimi zwierzętami oraz sposobu zapobiegania zarażeniu się.

2. Dla pracowników, o których mowa w ust. 1, należy wydzielać przy izolatkach pomieszczenia socjalno-sanitarne.

§ 32. 1. Pracownicy obsługujący zwierzęta chore na choroby przenoszące się na ludzi powinni być wyposażeni w rękawice i buty gumowe, okulary oraz łatwo zmywalne fartuchy; w takim wyposażeniu nie powinni wychodzić na zewnątrz pomieszczenia przeznaczonego dla zwierząt chorych.

2. Do pomieszczenia, w którym znajdują się zwierzęta chore, mogą wchodzić wyłącznie pracownicy zatrudnieni w tym pomieszczeniu.

§ 33. Pomieszczenia oraz odzież i sprzęt używany do obsługi zwierząt chorych należy odkażać w terminach i środkami wskazanymi przez służbę weterynaryjną.

Rozdział 7

Obsługa zwierząt w czasie transportu.

§ 34. 1. Pojazdy służące do przewożenia zwierząt powinny być oczyszczone i odkażone, a ostre wystające przedmioty oraz uszkodzenia podłogi usunięte.

2. Ściany pojazdu powinny mieć wysokość co najmniej 1,5 m i umocowane w odległości około 0,6 m od podłogi stalowe kołka do uwiązywania zwierząt. W tym zakresie należy stosować odpowiednie przepisy o przewozie zwierząt kolejami.

3. Zwierzęta futerkowe należy przewozić w kontenerach przystosowanych do tego celu.

§ 35. Podczas przewozu zwierząt samochodami pracownicy powinni przebywać w kabinie kierowcy, a w razie transportu wagonami kolejowymi — w miejscach odgrodzonych od zwierząt i w pobliżu drzwi zabezpieczonych kratą lub deskami.

§ 36. 1. Zwierzęta powinny być ładowane do samochodów lub wagonów kolejowych z ramp załadunkowych o nachyleniu do 20°.

2. Pomosty do ładowania zwierząt powinny być zabezpieczone przed opadnięciem lub załamaniem albo poślizgnięciem się zwierzęcia, a także mieć poręcze z obu stron na wysokości 1,2 m.

3. Przewożone konie i bydło powinny być uwiązane krótko. Konia należy uwiązywać za pomocą linki lub łańcucha połączonego z kantarem, a buhaja — dwoma łańcuchami założonymi do oddzielnych uchwytów i zapinanymi na szyi.

4. Konie i bydło niebezpieczne lub złośliwe należy przewozić oddzielnie i tak ustawione, aby nie drażnić zwierzęcia, zwłaszcza obecnością innych zwierząt lub kierunkiem jazdy.

5. Konwojenci powinni wprowadzać buhaje i ogiery na pojazd pojedynczo, krocząc z lewej ich strony i prowadząc je odpowiednio na drążku albo za uździenicę.

§ 37. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1983 r.

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej:
J. Wojtecki